

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра історії, теорії мистецтв та виконавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

Гаврилюк С. В.

2016 р.

МУЗИЧНА ПСИХОЛОГІЯ І ТЕРАПІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки магістра

спеціальності: 8.02020401 «Музичне мистецтво»

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни**«Музична психологія і терапія»**

для студентів за галуззю знань 0202 «Мистецтво», спец. 8.02020401 «Музичне мистецтво» денної форми навчання.

«28» вересня 2016 р. – 20 с.

Розробник: кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства Драганчук В. М.

Рецензент: кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства Коменда О. І.

Робоча програма навчальної дисципліни**затверджена на засіданні кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства**

протокол № 2 від 28. 09 2016 р.

Завідувач кафедри: (Чепелюк В. А.)

Робоча програма навчальної дисципліни**схвалена науково-методичною комісією факультету мистецтв**

протокол № 1 від 28. 09 2016 р.

Голова науково-методичної комісії Інституту мистецтв (Шиманський П.І.)

Робоча програма навчальної дисципліни**схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № 2 від 19. 10 2016 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 4	0202 «Мистецтво»	нормативна
Модулів: 2	8.02020401 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки: 6-й
Змістових модулів: 2		Семестр: 11-й
ІНДЗ: є		Лекції 20 год.
Загальна кількість годин: 120		Практичні (семінарські) заняття 16 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних: 3 год. самостійної роботи: 6–6,5 год. консультацій: 0,6 год.		«Магістр»
		Консультації: 8 год.
		Форма контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Психобіологічна природа музики та її здатність позитивно впливати на психофізіологію людини здавна використовується людиною. Сьогодні музична психологія і терапія є досить розповсюдженими за кордоном і впроваджуються на вітчизняних теренах. Передовий досвід зарубіжних музично-терапевтичних центрів показує, що ефективним є залучення до співпраці з медиками музикознавців і музикантів-практиків. Це обумовлено потребою знання теорії та історії музики для підбору необхідного репертуару для слухання музики, володіння музичними інструментами чи навичками співу для сумісного музикування з хворим (наприклад, коли вербальний контакт із певних причин є неможливим) тощо. Тому музична психологія і терапія повинні бути частиною підготовки фахівців музичних і музично-педагогічних спеціальностей.

2.1. *Мета* курсу полягає у вивченні основних теоретичних положень і понять із галузі музичної психології і терапії, ознайомлення з практикою застосування музики у лікувальних цілях.

2.2. *Завданнями* вказаного курсу є:

- ознайомлення із концептуальними основами музичної психології і терапії;
- усвідомлення основних теоретичних положень і понять щодо музично-теоретичних основ музичної психології, історії музичної терапії, основ сучасної музично-терапевтичної практики;

- набуття навичок аналізу музичного матеріалу з точки зору можливостей його впливу на психофізіологію людини.

2.3. Після опанування курсу студент повинен *знати* основні музично-теоретичні положення щодо психобіологічної природи музики і впливу музики на психофізіологію людини; історію, форми та методи музичної терапії; *вміти* пояснити сутність основних теоретичних понять музичної психології і терапії; аналізувати основні етапи розвитку музично-терапевтичних уявлень, науки та практики; аналізувати музичний матеріал із точки зору можливостей його використання з терапевтичною метою.

Курс складається з двох змістових модулів, що відповідають психологічному і терапевтичному аспектам.

Матеріали першого змістового модуля – “Психобіологічна природа музики” – зосереджені на визначенні особливостей природи музичного мистецтва. У музично-психологічних концепціях, представлених у першому модулі, виходимо з етосу як музики в цілому та окремих її елементів і катарсису як первинного філософсько-етичного підґрунтя для усвідомлення музики як психогігієнічного фактору. Аналізуються можливості впливу на психофізіологію музичних параметрів, вивчаються комплексні музичні фактори – інтонаційні та ладові – з метою виявлення в їхній природі потенціалу для цілеспрямованого впливу на психіку людини. Досліджуються прояви просторовості в музиці, рух як один із провідних факторів здатності музики до моделювання емоцій.

Матеріали другого змістового модуля – “Музична терапія: історія і сучасність” – дозволяють збагнути історичні корені бачення в музиці можливостей для позитивного впливу на психіку людини і способів їх використання, показати органічність музично-терапевтичної практики у різноманітних культурах і цивілізаціях. Простежується, як відбувалося ствердження основних засад музичної терапії від найдавніших часів до сьогодення, якими шляхами йшла наука, шукаючи оптимальні форми і методи впливу музики на психофізіологію людини. Розкриваються основи сучасної музично-терапевтичної практики та її перспективи у XXI столітті.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Психобіологічна природа музики

Тема 1. Етос і катарсис музичного мистецтва.

1. Етос як феномен звукового напруження у філософії Давньої Греції.
2. Етос різних елементів музичної мови (ладів, інтервалів та ін.).
3. Катарсис як “очищення” мистецтвом. Теорія катарсису в Арістотеля.
4. Подальші трактування теорії катарсису.

Тема 2. Музика як засіб впливу на психофізіологію людини. Динамічний стереотип, контраст і установка в музичному сприйнятті.

1. Результати експериментальних досліджень про вплив музики на психофізіологію людини.
2. Динамічний стереотип і контраст як регуляторні фактори в музичному сприйнятті.
3. Теорія психологічної установки (Д. Узнадзе). Установка в музичному сприйнятті.

Тема 3. Основні параметри музики в їх дії на психофізіологію людини (ритм, гучнісна динаміка, висота, тембр): позитиви та негативи.

1. Вплив ритму.
2. Вплив гучнісної динаміки.
3. Вплив висоти звуку.
4. Вплив тембру звуку.

Тема 4. Мелодико-інтонаційні та ладові константи емоційно-акустичного коду.

1. Інтонація як комплексне музичне явище. Стереотипи сприйняття та вплив мелодичної інтонації.
2. Лад як комплексне музичне явище. Константи впливу ладу.

Тема 5 . Просторовість і рух у музиці та їх роль у моделюванні емоцій.

1. Прояви просторовості в музиці.
2. Рух та дихання в музиці.
3. Моделювання емоцій засобами музики.

Змістовий модуль 2.

Музична терапія: історія і сучасність

Тема 6. Априорні уявлення про терапевтичні функції музики. Первісна епоха, найдавніші цивілізації, Античність.

1. Витоки музичного мистецтва. Превентивна та куративна функції музики в первісну епоху.
2. Музично-терапевтичні погляди в найдавніших цивілізаціях (Індія, Китай, Вавилон та ін.).
3. Трактатування терапевтичного впливу музики в епоху Античності: теорії Піфагора, Платона, Арістотеля та ін.

Тема 7. Музична терапія в епохи Середньовіччя, Відродження, Нового часу.

1. Музична терапія в діяльності Аль-Фарабі.
2. Музична терапія в діяльності Ібн-Сіні.
3. Середньовічні погляди на вплив музики. Хореоманія.
4. Діячі епохи Відродження про лікувальні властивості музики.
5. Розвиток наукової думки про використання музики з лікувальною метою (А. Кірхер та ін.).

Тема 8. Витоки та становлення музичної терапії у ХХ столітті: філософські основи, експериментальні дослідження, школи.

1. Філософсько-психологічні концепції як основа музично-терапевтичної науки.
2. Експериментальні дослідження та практика В. Бехтерева, І. Догеля, І. Тарханова та ін.
3. Американська, шведська та інші школи музичної терапії.

Тема 9. Основи музичної терапії другої половини ХХ століття.

1. Концепції, що пояснюють дію музики на психофізіологію людини (асоціативістична, гештальтпсихологічна, психоаналітична, теорія психологічного резонансу та ін.).
2. Методи та форми музичної терапії.
3. Види діяльності в музичній терапії.

Тема 10. Перспективи наукових досліджень і музико-терапевтичної практики у ХХІ столітті.

1. Сутність голосинкових аудіотехнологій.
2. Метод “Холотропного дихання” С. Грофа.
3. Дослідження вібраційних рівнів клітинних структур організму людини.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.

Назви змістових модулів	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекц.	Практ.	Конс.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Психобіологічна природа музики						
Тема 1. Етос і катарсис музичного мистецтва.	12	2	2	1	7	
Тема 2. Музика як засіб впливу на психофізіологію людини. Динамічний стереотип, контраст і установка в музичному сприйнятті.	12	2	1	1	8	
Тема 3. Основні параметри музики в їх дії на психофізіологію людини (ритм, гучнісна динаміка, висота, тембр): позитиви та негативи.	12	2	1	1	8	
Тема 4. Мелодико-інтонаційні та ладові константи емоційно-акустичного коду.	12	2	2	1	7	
Тема 5 . Просторовість і рух у музиці та їх роль у моделюванні емоцій.	12	2	2		8	
Разом за змістовим модулем 1	60	10	8	4	38	
Змістовий модуль 2.						
Музична терапія: історія і сучасність						
Тема 6. Априорні уявлення про терапевтичні функції музики. Первісна епоха, найдавніші цивілізації, Античність.	12	2	2	1	7	
Тема 7. Музична терапія в епохи Середньовіччя, Відродження, Нового часу.	12	2	1	1	8	
Тема 8. Витоки та становлення музичної терапії у XX столітті: філософські основи, експериментальні дослідження, школи.	12	2	1	1	8	
Тема 9. Основи музичної терапії другої половини XX століття.	12	2	2	1	7	
Тема 10. Перспективи наукових досліджень і музико-терапевтичної практики у XXI столітті.	12	2	2		8	
Разом за змістовим модулем 2	60	10	8	4	38	
Усього годин	120	20	16	8	76	

5. Методи навчання

Методи навчання, які використовуються під час вивчення дисципліни:

- інтерактивний метод;
- інформаційно-рецептивний метод;
- репродуктивний метод;
- метод проблемного викладу;
- дослідницький метод.

6. ІНДЗ

У процесі вивчення дисципліни студентам пропонується укласти програми коригування психоемоційного стану людини засобами музики. Практичне завдання полягає в наступному: 1) підбір музичних творів, що відповідають різним психоемоційним станам (на основі аналізу засобів музичної виразовості та власного “музичного чуття”); 2) укладення та запис на електронний носій декількох прикладів програм коригування емоційних станів людини засобами музики (можуть використовуватися твори народного, класичного, джазового мистецтва). Кожна з програм повинна складатися з декількох невеликих творів (частин циклічних творів) або з одного масштабного твору; 3) написання супровідного листа до вищевказаної програми коригування, в якому містяться вихідні дані про твір (автор, назва, час звучання). Пам’ятаємо, що функція музиканта - підбір музичного матеріалу, який великою мірою повинен враховувати індивідуальні характеристики реципієнта (нижче подаються орієнтовні приклади програм для дорослої людини достатнього інтелектуального рівня). Застосовувати програми на практиці можуть лише психолог, лікар.

ПРИКЛАДИ ПРОГРАМ

Програма 1 Коригування емоційного стану від депресії до оптимізму

1. Вираження початкового стану депресії: П. Чайковський. “Осінь пісня” з циклу “Пори року”. 5:00. 2. Поступова зміна настрою до лірико-філософського: Й. С. Бах – Ш. Гуно. Ave Maria. 2:50 3. Встановлення потрібного стану оптимізму: Г. Ф. Гендель. “Фанфари радості”. 2:05.

Програма 2 Коригування емоційного стану від стихійної енергії до світлого упорядкованого світосприйняття

1. Вираження початкового стану стихійної, неприборканої енергії: І. Стравінський. “Великий священний танець” з балету “Весна священна” (поч. на 28:00). 3:20. 2. Різка зміна емоцій, введення у контрастний психоемоційний стан – зосередження на духовному: Знаменний розспів (або григоріанський хорал). 3:00. 3. Встановлення потрібного стану світлого світосприйняття: Ф. Шуберт. Ave Maria. 5:50.

Окремо пропонується укласти програми з творів національно-зумовленої музики, генетично найближчої для сприйняття. З цією метою можна використовувати як фольклорні матеріали, так і професійну музику. Це можуть бути твори, у яких в оновленому звучанні пропонується безсмертні українські пісенні зразки тисячолітньої історії, як, наприклад, трихорд “Щедрика” у творах сучасних композиторів – у хорових мініатюрах Є. Станковича, В. Павенського, у “Щедриках” за М. Леонтовичем для камерного оркестру Ю. Ланюка, для мішаного хору та симфонічного оркестру М. Шведа, в Скрипковому концерті “Різдвяний” В. Камінського та ін.

ІНДЗ представляються на іспит та оцінюються в 20 балів - по 10 балів кожна програма.

7. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен

Приклади питань для тестування і понятійного диктанту (на модульний контроль та іспит)

За матеріалами 1 змістового модуля:

ТЕСТИ

1. Поняття етосу музики у давніх греків пов'язувалося: а) з вихованням укладу психіки воїнів-спартанців та основою на ньому культурою мужнього стилю психічного життя; б) із негативним впливом музики на психіку воїнів-спартанців; в) з тим чи іншим укладом психіки, що виховується з певною метою, та основою на ньому культурою того чи іншого типу та стилю психічного життя.
2. “Наші душі знаходяться у прямому симпатичному відношенні до самих енергій мелодії,” - цей вислів належить: а) Платону; б) К. Птолемею; в) В. Медушевському.
3. Поділ звукорядів за їх етосом у давньогрецькій філософії виглядав так: а) діатонічний - позитивний у дії на психіку людини; хроматичний та енгармонічний - висловлюють пристрасть, згубні для психіки юнаків; б) енгармонічний - позитивний у дії на психіку людини; діатонічний і хроматичний - висловлюють пристрасть, згубні для психіки юнаків; в) хроматичний - позитивний у дії на психіку людини; діатонічний та енгармонічний - висловлюють пристрасть, згубні для психіки юнаків.
4. Афективність (пристрасть, що трактувалася давньогрецькими класиками як негатив) була ознакою категорії: а) гармонії; б) катарсису; в) пафосу.
5. Термін “катарсис” у перекладі означає: а) “піднесення”; б) “очищення”; в) “відтворення”.
6. Арістотель сформулював теорію катарсису у праці: а) “Поетика (Про мистецтво поезії)”; б) “Поетичні прикраси”; в) “Теорія катарсису”.
7. Арістотель вважає, що катарсис виникає в результаті: а) сильного відчуття страху глядачем; б) зіткнення протилежних емоцій у процесі сприйняття драми глядачем. в) відволікання від реального життя у процесі сприйняття мистецтва.
8. На думку Ф. В. Шеллінга, катарсис комедії міститься: а) у сміхові глядача над героями; б) у “легкості” сюжету; в) у веселому музичному супроводі.
9. Біологічні механізми катарсису як процесу розряду нервової енергії на основі естетичної реакції розкриваються в концепції: а) Є. Назайкінського (праця “Про психологію музичного сприйняття”). б) Платона (праця “Держава”); в) Л. Виготського (праця “Психологія мистецтва”).
10. Одне з провідних положень “вершинної психології” Л. Виготського є таким : а) сутність катартичної дії мистецтва - у соціальному розв'язанні безсвідомого; б) катарсис мистецтва є поняттям сфери безсвідомого; в) катарсис пояснюється стилем того чи іншого музичного твору.
11. Експериментальними дослідженнями встановлено, що під час сприйняття музики, яка виражає тривогу, роздратованість, як правило, серцебиття стає: а) повільнішим; б) сильнішим; в) частішим і слабшим.
12. Динамічні стереотип і контраст у процесі музичного сприйняття вивчаються у музикознавстві на основі теорії: а) Платона; б) І. Павлова; в) З. Фройда.
13. Основою психічного впливу динамічного контрасту В. Медушевський бачить орієнтувальну реакцію, яку трактує як а) особливий відгук на непередбаченість, який заключається в автоматичному загостренні уваги, в активізації сприйняття; б) орієнтацію слухача в художньому змісті твору, правильне трактування засобів музичної виразовості; в) послідовність змін динаміки протягом звучання твору.
14. Явище психологічної установки, в тому числі у музиці, досліджувала школа: а) Н. Захарової – В. Авдєєва; б) З. Фройда – К. Г. Юнга; в) Д. Узнадзе – Г. Кечхуашвілі.

15. В. Медушевський у праці “Про закономірності та засоби художньої дії музики” виділяє такі різновиди установки: а) аксіологічна, творча, пізнавальна; б) ціннісна, творча, виконавська; в) композиторська, виконавська, слухацька.
16. На фізіологічному рівні можуть сприйматися такі музичні подразники: а) ритм, висота, гучність; б) ритм, гучність, тембр; в) гучність, тембр, висота.
17. Орієнтацією слуху в звуковому тяжінні та здатністю розчленовувати його, тобто усвідомлювати поділ звукового потоку на частини і частки, Б. Яворський називає: а) музичний ритм; б) висоту звуку; в) “емоційно-акустичний код”.
18. Позитивні емоції впливають на ритміку психофізіологічних процесів так: а) ритмізують; б) дезорганізують; в) ніяк не впливають.
19. Як правило, відношення пульсу реципієнта до метроритму і темпу музики є таким: а) пульс є фундатором відчуття музичного темпу; б) темп, ритм, структурна будова твору та інші музичні фактори підпорядковують собі ритм внутрішніх фізіологічних процесів; в) частота пульсу реципієнта ніяк не пов’язується з метро-ритмічними й темповими показниками музичного твору.
20. Експериментальними дослідженнями встановлено, що погіршення функцій слухового аналізатора може викликати 4-годинне сприйняття музики із гучністю: а) 25 Дб і більше; б) 45 Дб і більше; в) 95 Дб і більше.
21. “Ефектом Допплера” називається: а) вплив надзвичайно сильної гучності звуку на людину; б) підпорядкування руху людини під музичний метро-ритм; в) різниця в суб’єктивній оцінці реципієнтом висоти звуку.
22. Низькочастотний діапазон, що негативно впливає на психофізіологію людини, є таким: а) верхня межа - не встановлена, нижня - 25-16 Гц. б) верхня межа - 45-40 Гц, нижня - 25-16 Гц; в) верхня межа - 25-16 Гц, нижня - не встановлена.
23. Інфра- та ультразвук в цілому діють на людину: а) позитивно; б) негативно; в) ніяк.
24. В. Леві щодо емоційної сторони інтонації використовує термін: а) “інтонаційний зміст”; б) “мелодична інтонація”; в) “емоційно-акустичний код”.
25. Для розуміння впливу музики на людину важливим є трактування інтонації як поняття, похідного від давньогрецького “tonos”, що буквально означає: а) “спів”; б) “натягнення”; в) “звук”.
26. Психофізичний закон Вебера – Фехнера у проєкції на сферу впливу музики на психологію людини полягає в тому, що: а) вплив музики на психофізіологію людини зумовлюється цілісним впливом основних музичних компонентів; б) чим більш акустично резонансне співзвуччя, тим узгодженіше й ритмічніше працюють нервові клітини, які його сприймають; в) основну роль у процесі впливу музики на психофізіологію людини відіграють темперамент і життєвий досвід людини.
27. Серед акордів “носієм” найдосконалішого акустичного та фізіологічного резонансу є: а) мажорний тризвук; б) мінорний тризвук; в) малий мінорний септакорд.
28. Поняття “кольорового слуху” пов’язане з явищем: а) катарсису; б) умовних рефлексів; в) синестезії.
29. Слово “емоція” буквально означає: а) “рух”; б) “враження”; в) “цілісний образ”.
30. Для музичної терапії важливим є твердження І. Павлова про те, що “кожна емоція так чи інакше відображається (і досить-таки вичерпно відображається)

(додати потрібне твердження із запропонованих варіантів)”, що моделюється музикою; музика, в свою чергу, здійснює аналогічний емоційний вплив на слухача. Оберіть варіант: а) “в уявленні людини про засоби музичної виразовості”; б) “в умовних рефлексах”; в) “у формі кривої дихання”.

ПОНЯТІЙНИЙ ДИКТАНТ

1. У давньогрецькій науці існували поняття, що означали протилежні стилі поведінки, перше з яких пов’язане з постійністю характеру (тому з “розумним” стилем поведінки),

друге - зі зміною характеру (тому з неспокоєм, непорядкованістю, афектом).

Першим поняттям є _____, другим - _____.

2. Давні греки виділяли етос таких музичних елементів:

_____.

3. В уявленні давніх греків найбільш сприятливим для впливу на психіку юнаків-воїнів був _____ лад, етос якого мав такі характеристики: _____

_____ . Такий етос пояснювався знаходженням півтону (де?) _____.

4. Арістотель вважав, що трагедія здійснює очищення від афектів, виражених нею, коли людина співпереживає героям. Найголовнішими із цих афектів є _____

(викликається переживанням від нещастя невинного) та _____ (від нещастя подібного).

5. О. Лосєв, ґрунтуючись на арістотелівському вченні про розум, стверджує, що істинним очищенням, про яке говорить Арістотель, є _____.

6. З точки зору музичного сприйняття поняття _____ та катарсису відображають два полярні екстремальні психічні стани, адже катарсис - розрядка після _____.

7. Сучасне музикознавство називає такі різновиди музичного катарсису:

_____.

8. Експериментальними дослідженнями встановлено, що серцево-судинна система реагує сповільненням пульсу, посиленням скорочень серця, зниженням артеріального тиску, розширенням кровоносних судини на музику, яка є для людини (приємною чи неприємною?) _____.

9. Є. Назайкінський визначає перцептивну установку як "складну систему..."

_____.

10. Співвідношення ритму з емоціями є таким: _____

_____.

11. Інфразвуки так впливають на людину: _____

_____.

12. Оптимальним для сприйняття є діапазон _____

13. При активних (стенічних) емоційних реакціях інтонація голосу завжди спрямована _____, при пасивних (астенічних) – _____.

14. З точки зору ладовості найяскравіше інтонація розкривається в неустої, оскільки

_____.

_____.

15. Із позицій психоенергетичного розуміння музики Е. Куртом, фізіологічні основи заражаючої дії цього мистецтва полягають у тому, що

_____.

_____.

За матеріалами 2 змістового модуля:

ТЕСТИ

1. Функції музики в первісну епоху були такими: а) теургічна (куративна, превентивна), терапевтична; б) куративна, превентивна, обрядова; в) психологічна, фізіологічна, психофізіологічна.

2. Дія музики на людину в первісному суспільстві базувалася на таких основних складових обряду: а) рух - танець, який об'єднував усіх учасників дійства в єдиний обряд; б) гра гарних мелодій на духових і струнних інструментах, хоровий спів; в) стихійний ритм ударних інструментів, спів у динамічному вираженні, рух у танці. 3

- . У давніх цивілізаціях (Єгипет, Вавилон, Ассирія) існував такий поділ музики за її етичним навантаженням: а) “гарна” й “негарна”; б) “добра” та “зла”; в) “весела” та “сумна”.
4. Давньоіндійська теорія “раса” про переживання, викликане впливом мистецтва чи літератури, сформульована в трактаті: а) “Атарваведи”; б) “Дао де-цзін”, Лао Цзи; в) “Поетичні прикраси”, Бхарата.
5. У давніх індоевропейських ведичних гімнах і народних піснях, в тому числі українських, заспівувач задавав тональність і “запускав програму” мислення співаючої спільноти вигуком: а) “а-у” (“а-е”); б) “ля” (“лю”); в) “оу” (“ої”, “ой”).
6. Музично-терапевтичну функцію в українців протягом тисячоліть виконувало “живе етнотрадиційне інтонування”, яким О. Бенч називає: а) гру на народних інструментах; б) український хоровий спів; в) традиції академічної вокальної школи.
7. Основними функціями музики в епоху Античності були такі: а) містична, магічна, суспільна; б) педагогічна, естетична, інтелектуальна; в) магічна, педагогічна, інтелектуальна.
8. Здоров’я – це стан гармонії у душі людини та в її організмі, що підпорядковується “гармонії чисел” – об’єктивній закономірності, яка діє у всіх явищах життя. Хвороба – тимчасове порушення цієї гармонії. Мистецтво здатне відновлювати цю “розлагоджену злагоду”... Такі ідеї висунув: а) Піфагор; б) Арістотель; в) Орфей.
9. Платон пропонував такі засоби ідеального виховання в ідеальній державі: а) спів і гру на музичних інструментах; б) музику та поезію; в) гімнастику – для тіла, музику – для душі.
10. “Де насолода, там немає місця хворобі” – відомий вислів, що пояснює психогігієнічну сутність музичної терапії, належить видатному вченому-лікаряю: а) аль-Фарабі; б) Авіценні; в) І. Єрзинкаци.
11. Серед вчених середньовічного Сходу, що приділяли значну увагу музикотерапії: а) аль-Фарабі, Ібн-Сіна, Гіппократ, М. Маймонід; б) аль-Фарабі, Ібн-Сіна, Авіценна, М. Маймонід; в) аль-Фарабі, Ібн-Сіна (Авіценна), М. Маймонід.
12. У науковій думці Середньовічної Європи вплив музики насамперед трактували як: а) засіб морально-релігійного виховання; б) засіб для посилення емоцій і створення задоволення; в) засіб порятунку від смутку.
13. “Тарантизм” та “епідемія танцю св. Вітта” - хвороби, що лікувалися музикою - були розповсюджені: а) у Візантії; б) у Середньовічній Європі; в) у Бразилії.
14. Наукова думка про використання музики із лікувальною метою, що розвивається в XVII-XVIII ст., отримує назву: а) “хореоманія”; б) “музикодіагностика”; в) “ятромусика”.
15. Німецький вчений А. Кірхер стосовно лікувальної дії музики вводить поняття та висуває ідею: а) поняття музичного магнетизму та ідея музичнопсихологічного резонансу між твором і темпераментом реципієнта; б) поняття катарсису та ідея музично-психологічного резонансу між твором і темпераментом реципієнта; в) поняття музичного магнетизму та ідея психоаналізу.
16. Прихильники теорії афектів (Д’Аламбер, Д. Дідро та ін.) трактували музику: а) як засіб релігійного впливу; б) як ефективний спосіб для розваг; в) як вираження різноманітних пристрастей.
17. У “Психоаналізі” З. Фрейда процес художньої творчості трактується як один із ефективних засобів розрядки накопичених надлишків... а) естетичних переживань; б) стресу; в) лібідонозної енергії.
18. Сутність теорії цього вченого у проекції на мистецтво полягає в тому, що дія художніх засобів (звуку, слова, барви, ритму і т. д.) побудована, в цілому, на умовних рефлексах, а сприйняття художньої творчості ґрунтується на системі рефлекторних зв’язків – функціонуванні динамічного стереотипу. Цим вченим є: а) З. Фрейд; б) І. Павлов; в) С. Гроф.
19. Родоначальником музичної фармакопеї є представник американської школи музичної терапії: а) Т. Едісон; б) К. Лундін; в) А. Понтвік.
20. Концепціями, що пояснюють дію музики на психофізіологію людини в ХХ столітті, є: а) асоціативістична, гештальтпсихологічна, лібідонозна, теорія психологічного спокою та ін.; б) реактивно-асоціативна, тренінгова, релаксаційна, комунікативна, креативна,

- психоделічна, віброакустична та ін.; в) асоціативістична, гештальтпсихологічна, психоаналітична, теорія психологічного резонансу та ін.
21. Методами сучасної музичної терапії є: а) асоціативістичні, гештальтпсихологічні, психоаналітичні, теорії психологічного резонансу та ін.; б) реактивно-асоціативні, тренінгові, релаксаційні, комунікативні, креативні, психоделічні, віброакустичні та ін.; в) інтонаційні, ладові, гармонічні, фактурні, поліфонічні та ін.
22. Основою “співотерапії” є: а) “правильний спів” та вміння відчувати в різних частинах тіла “резонанс” – відображення звучання власного голосу; б) хоровий спів та здатність до відчуття партнера в процесі співу; в) спів народних пісень.
23. Термін “музична профілактика” належить: а) Т. Натансону; б) В. Кречмеру; в) Є. Бурно.
24. Акустиком-фізиком Т. Віграном створено новаторський метод музичної терапії, який отримав назву: а) реактивно-асоціативний; б) тренінговий або “музичний сон”; в) віброакустичний або “музичне купання”.
25. За класифікацією С. Шушарджана, розмаїття методів музичної терапії зводиться до таких основних її напрямків: а) клінічна, оздоровча, експериментальна; б) реактивно-асоціативна, тренінгова, релаксаційна; в) вокальна, інструментальна, синкретична.
26. Метод Станіслава та Христини Гроф полягає: а) у “музично-раціональній психотерапії”, оснований на використанні виразових можливостей передусім темпу та ладу в психотерапевтичних цілях; б) у використанні різноманітних креативних прийомів; в) у “голотропному диханні” – поєднанні музики з інтенсивним диханням задля занурення в глибинні шари психіки.
27. У синхронізації роботи лівої та правої півкуль головного мозку заключається сутність методу: а) “голотропного дихання”; б) “голосинкових технологій”; в) “музичного купання”.
28. Останні наукові напрацювання в галузі музичної терапії пов’язані з ідеєю: а) медитації; б) “музичного сну”; в) вібрації.
29. На давньокитайському вченні про пентатоніку, кожному звуку якої відповідають певні стихії та внутрішні органи, ґрунтується методика: а) Б. Харріса; б) С. Шушарджана; в) А. Менегетті.
30. Впливати на людину у процесі медитації музикою, потрібною для певного енергетичного центру (чакри), разом із відповідним кольором і запахом, пропонує методика: а) Р. Блаво; б) К. Яцкевича; в) Р. Коксона.

ПОНЯТІЙНИЙ ДИКТАНТ

- Терапевтична функція музики в первісну епоху полягала у стимуляції _____
- У давньокитайському трактаті “Дао де-цзін” стверджується, що музика _____
- О. Бенч вважає, що у традиційному (усному) виконавстві інтонування завжди несе смислово наповненість, оскільки _____
- Ідея калокагатії, якій підпорядковуються музичні теорії у класичної Давньої Греції, полягає у _____
- Піфагорійці вважали, що рух небесних тіл, доступний для зору, створює _____, яка лежить в основі музичної гармонії, доступної для людського слуху.
- Згідно з виховними властивостями мистецтва Платон розрізняв музу _____ і музу _____
- Вірменський послідовник піфагорійського вчення І. Єрзинкаци вважав, що порушену гармонію в організмі допомагає встановити _____
- Німецький вчений А. Кірхер у праці “Phonurgia nova” висуває ідеї, подібні до теорії гармонії сфер: музика _____ створює _____, в той час як музика _____ покликана _____ узгоджувати _____

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диф. заліку
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 - 81	C	
67 -74	D	
60 - 66	E	Задовільно
1 – 59	Fx	Незадовільно

Критерії оцінювання виступів на інтерактивних лекціях та практичних заняттях

- 4 бали – відповідь на науковому рівні, висвітлено сутність основних теоретичних категорій і понять, продемонстровано здатність до аналізу та узагальнення матеріалу; матеріал викладено логічно, згідно з нормами літературної мови;
- 3 бали – відповідь на науковому рівні, висвітлено сутність основних теоретичних категорій і понять, продемонстровано здатність до аналізу та узагальнення матеріалу; можливе недопрацювання в групуванні матеріалів;
- 2 бали – відповідь на достатньому рівні, добре здійснено підбір та узагальнення матеріалу; є недоліки у висвітленні сутності основних теоретичних категорій і понять або аналізі чи логіці подачі матеріалу;
- 1 бал – відповідь часткова, матеріали не повністю відповідають задекларованій темі або є грубі порушення правил використання наукових джерел;
- 0 балів – відповіді немає.

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт

- 15 балів – завдання виконане на науковому рівні, висвітлено сутність основних теоретичних категорій і понять, продемонстровано здатність до аналізу та узагальнення матеріалу; матеріал викладено логічно, згідно з нормами літературної мови
- 14–13 балів – завдання виконане на науковому рівні, висвітлено сутність основних теоретичних категорій і понять, продемонстровано здатність до аналізу та узагальнення матеріалу
- 12–11 балів – завдання виконане на достатньому рівні, добре здійснено підбір та узагальнення матеріалу; є недоліки у висвітленні сутності основних теоретичних категорій і понять або аналізі чи логіці подачі матеріалу
- 10–6 балів – завдання виконане частково, матеріали не повністю відповідають задекларованій темі
- 5 – 1 бал – завдання виконане на мінімальному рівні
- 0 балів – завдання не виконане

10. Методичні матеріали

1. Драганчук В. М. Музична психологія і терапія : навч. посіб. для студ. спец. “Музичне мистецтво” [Електронний ресурс] / Вікторія Драганчук ; передм. Л. Кияновської ; Східноєвр. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. – 230 с.
<http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/9393>

11. Список джерел

Основна література:

1. Антонова-Турченко О. Г., Дробот Л. С. Музична психотерапія: Посібн.-хрестоматія / Ін-тут змісту і методів навч. – К., 1997. – 258 с.
2. Блинова О. А. Процесс музыкальной психотерапии: систематизация и описание основных форм работы // Психологический журнал. – 1998. – Т. 19, № 3. – С. 106 – 118.
3. Брусиловский Л. С. Музыкотерапия // Рук. по психотерапии / Под ред. В. Е. Рожнова. – Ташкент: Мед. УзССР, 1979. – С. 176 – 192.
4. Дашак А. Божественна природа звуку: Навч. посібник. – Л.: Світ, 2003. – 220 с.
5. Крупник Е. П. Психологическое воздействие искусства. – М.: Институт психологии, 1999. – 324 с.
6. Лисицын Ю. П., Жилиева Е. П. Союз медицины и искусства. – М.: Медицина, 1985. – 131 с.
7. Любан-Плоца Б., Побережная Г., Белов О. Музыка и психика: слушать душой. – АДЕФ – Украина, 2002. – 200 с.
8. Медушевский В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки. – М.: Музыка, 1976. – 254 с.
9. Музична терапія: конспект лекцій для студентів напряму 6.020204 “Музичне мистецтво” / Укладач – Драганчук В. М. – Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – 64 с.
10. Музыкальная психология: Хрестоматия / Моск. конс. им. П. И. Чайковского, Проблемная науч.-исслед. лаборатория музыки – музыкального образования / Сост. М. С. Старчеус. – М., 1992.
11. Назайкинский Е. В. О психологии музыкального восприятия. – М.: Музыка, 1972. – 383 с.
12. Петрушин В. И. Музыкальная психология: Для студ. средних и высших муз. уч. заведений. – М.: Владос, 1997. – 384 с.
13. Петрушин В. И. Музыкальная психотерапия. Теория и практика: Учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по педагогических специальностям. – М.: Владос, 1999 – 176 с.
14. Петрушин В. И. Теоретические основы музыкальной терапии // Журнал невропатологии и психиатрии им. С. С. Корсакова. – М.: Медицина, 1991. – Т. 91. – № 3. – С. 96 – 99.
15. Тихомирова Н. Ф., Складар П. П. Музыкальная психология: Учеб. пос. для высш. муз. уч. зав. I – II у.а. / Гос. метод. центр уч. зав. культ. и иск.; Луганский колледж культ. и иск. – К.: Глобус, 2001. – 191 с.
16. Шабутін С. В., Шабутіна І. В., Хміль С. В. Зцілення музикою: Монографія. – Тернопіль: підручники і посібники, 2006. – 150 с.
17. www.mustherapy.ru/mv1.htm (Центр музыкальной терапии, Москва).
18. www.sunhome.ru/psychology/11128 (Психология. Муз. терапия).

Додаткова література:

1. Акопян Л. О точках соприкосновения между теоретическим музыкознанием и глубинной психологией // Музыкальная академия. – 1999. – № 1. – С. 206 – 212.

2. Аллюров Х. А. Музыкаотерапия в трудах аль-Фараби // Здоровохранение Казахстана. – 1980. – № 2. – С. 55 – 56.
3. Аллюров Х. А. Музыкаотерапия в трудах Ибни Сино // Здоровохранение Таджикистана. – 1980. – № 5. – С. 15 – 17.
4. Античная музыкальная эстетика / Вст. очерк и собр. текстов А. Ф. Лосева. – М.: Музгиз, 1960. – 304 с.
5. Апресян Г.З. Мыслители Закавказья об искусстве и красоте (X – XII в. в.) // Эстетика и искусство / Сост. и общ. ред. П. С. Трофимова. – М.: Наука. – 1968. – 310 с.
6. Арановский М. Г. О психологических предпосылках предметно-пространственных слуховых представлений // Проблемы музыкального мышления: Сб. ст. – М.: Музыка, 1974. – С. 252 – 271.
7. Аристотель. Об искусстве поэзии (Поэтика): Пер. с древнегр. / Ред. перевода и комментарии Ф. А. Петровского. – М.: ГИХЛ, 1967. – 183 с.
8. Аристотель. Политика: Кн.8 // Аристотель. Политика. Афинская полития / Предисловие Е.И.Темнова. – М.: Мысль, 1997. – С. 254 – 268.
9. Арнхейм Р. Перцептуальная динамика музыкального выражения // Арнхейм Р. Новые очерки по психологии искусства. – М.: Прометей, 1994. – С. 235 – 249.
10. Ахманов А. С. О содержании некоторых основных терминов “Поэтики” Аристотеля // Аристотель. Об искусстве поэзии (Поэтика). – М.: ГИХЛ, 1967. – С.139 – 153.
11. Ашхаруа-Чолокуа А. Роль ассоциаций в механизме художественного воздействия // Эстетические очерки. – Вып. 5. – М.: Музгиз. – 1979. – С. 137 – 174.
12. Бассин Ф. В. Проблема “бессознательного”: О неосознаваемых формах высшей нервной деятельности. – М.: Медицина, 1968. – С. 212 – 216.
13. Берсенев В. А. Как по нотам. Лечебное воздействие звуков. – К.: СМП “Аверс”, 2001. – 145 с.
14. Берг Н. Единственный и верный путь изучения музыки: Психофизиологический метод. – СПб, 1912. – 55 с.
15. Благовещенский И. П. Проблемы музыкальной выразительности в свете учения о динамической стереотипии высшего отдела головного мозга // Некоторые вопросы музыкального искусства. – Минск: Наука и техника, 1965. – С. 47 – 56.
16. Блинова М. П. Физиологические основы ладового чувства // Вопр. теории и эстетики музыки.- Вып. 1. – М.: Музгиз, 1962. – С. 52 – 124.
17. Блинова М. П. Физиологические основы элементарного звукового синтеза // Вопр. теории и эстетики музыки. – Вып. 2. – М.: Музгиз, 1963. – С. 216 – 230.
18. Блинова С. Человек. Духовность. Медитация... // Музыкальная академия.– 1994. – № 1. – С. 41 – 45.
19. Большакова М. Б., Горбатенко С. А., Калитеевский С. П. Анализ закономерностей ритмической сенсомоторной деятельности с помощью прибора “Ритмотест” // Медицинская техника. – М.: Медицина. – 1991. – № 6. – С. 19 – 21.
20. Брусилловский Л. С. Использование музыки при групповом аутотренинге в комплексном восстановительном лечении психических больных // Труды Ленингр. н.-и. психоневр. ин-та. – 1975. – Т. 76. – С. 97 – 101.
21. Брылин Б. А. Экспериментальное исследование влияния молодежной популярной музыки на психофизиологию слушателя // Доп. міжн. наук.-практ. конф. “Педагогічні та рекреаційні технології в сучасній індустрії дозвілля”. – Київський нац. ун-тет культури і мистецтв, 4 – 6 червня 2004 року // www.knukim.edu.ua/conferences_2004_proceedings_brylin.htm
22. Бурно М. Терапия творческим самовыражением. – М.: Медицина, 1989. – С. 3 – 188.
23. Введение в музыка-терапию Грехэм Дикерсон (Graham Dickerson), Великобритания // <http://hpsy.ru/edu/arttherapy/x454.htm>
24. Вольперт И. Е. Игровая психотерапия // Руков. по психотер. / Под ред. В. Е. Рожнова. – Ташкент: Мед. УзССР, 1979. – С. 140 – 153.
25. Воронцов Г. Л. Ещё раз о катарсисе // Советская музыка. – 1991. – № 11. – С. 98 –

- 100.
26. Восприятие звуковых колебаний // Музыкальная акустика: Учебное пособие для консерваторий / Батенин В., Гарбузов Н., Зимин П. и др. / Общ. ред. Н. А. Гарбузова. – М.: Музгиз, 1954. – С. 5 – 35.
 27. Выготский Л. С. Психология искусства / Под ред. М. Г. Ярошевского. – М.: Педагогика, 1987. – 345 с.
 28. Вяткин Б. А., Дорфман Л. Д. Влияние музыки на психомоторику в связи с особенностями нейродинамики // Вопросы психологии. – 1980, № 1. – С. 94 – 101.
 29. Гайлите З. Некоторые аспекты восприятия сонатной экспозиции // Советская музыка. – 1985. – № 9. – С. 59 – 68.
 30. Гельмгольц Г. Учение о слуховых ощущениях как физиологическая основа для теории музыки: Пер. с 3-го нем. изд. – СПб.: Общая польза, 1875. – 595 с.
 31. Герцман Е. В. Античная музыкальная педагогика. – СПб.: Алетейя, 1996. – 345 с.
 32. Герцман Е. В. Восприятие разновысотных звуковых областей в античном музыкальном мышлении // Вестник древней истории. – № 4. – М., 1971. – С. 181 – 194.
 33. Герцман Е. В. Музыка Древней Греции и Рима. – СПб.: Алетейя, 1995. – 336 с.
 34. Герцман Е. В. Музыкальная бозэциана. – СПб: Глаголь, 1995. – 480 с.
 35. Гесс де Кальве Г. О цели музыки. О действии музыки. О действии музыки на разные болезни // Теория музыки: Пер. с нем. – Ч. I. – Харьков: Университетская типография, 1818. – С. 49 – 92.
 36. Готсдинер А. Л. На пороге ХХІ века // Советская музыка. – 1988. – № 3. – С. 7 – 8.
 37. Догель И. Влияние музыки на человека и животных. – Казань, 1898. – 246 с.
 38. Драганчук В. М. Апробація методів і форм психокоригуючої дії музики у вихованні дітей вікової категорії 5–6 років // Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції “Професійна мистецька освіта: діалог традицій та інновацій”. – К., 2000. – С. 129 – 130.
 39. Драганчук В. М. Константи сприйняття у діалозі “композитор – виконавець – слухач” (на прикладі мелодико-інтонаційних і ладових факторів) // Теоретичні та практичні питання культурології: Зб. наук. статей. – Вип. 12. – Мелітополь, 2002. – С. 26 – 37.
 40. Драганчук В. М. Концепції катарсису у процесі їх історичного розвитку // Науковий вісник ВДУ: Серія “Історичні науки” / Волинський державний університет ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2000. – Вип.3 – С. 188 – 193.
 41. Драганчук В. М. Музичний твір: проблема впливу на реципієнта // Наук. вісник Нац. муз. академії України ім. П. І. Чайковського. – Вип. 21. – Музичний твір як творчий процес. – К., 2002. – С. 59 – 69.
 42. Драганчук В. М. Пролонговане сприйняття музики як художнє моделювання емоційно-етичних параметрів підлітка // Проблеми педагогічних технологій. – Вип. 4. – Луцьк, 2000. – С. 142 – 151.
 43. Дуков Е. К проблеме изучения социально-регулятивной функции музыки // Методологические проблемы музыкознания: Сб. ст. – М.: Музыка, 1987. – С. 96 – 121.
 44. Евдокимова Ю., Мельниченко В. Музыкальная терапия: что? зачем? как? // Музыкальная академия. – 1993. – № 1. – С. 178 – 183.
 45. Житомирский Д. В., Леотьева О. Т., Мяло К. Г. Западный музыкальный авангард после второй мировой войны – М.: Музыка, 1989. – С. 285 – 292.
 46. Казаринова А. С. Музыка в системе психопрофилактики // Труды Ленингр. НИИ психоневр. – 1976. – Т. 78. – С. 89.
 47. Зарицкая Р. И., Невинская А. М. Влияние музыки на процесс дыхания у детей и взрослых // Вопросы изучения и воспитания личности. – Т. 1 – 2. – М., 1929. – С. 29 – 41.
 48. Захарова Н. Н., Авдеев В. М. Функциональные изменения центральной нервной системы при восприятии музыки (к проблеме исследования положительных эмоций)

- // Журнал высшей нервной деятельности. – 1982. – Т. XXXII, вып. 5. – С. 915 – 923.
49. Епифанов Е. Г. Влияние музыки на эффективность решения когнитивной задачи // Психологический журнал. – 2002. – Т. 23, № 3. – С. 105 – 112.
 50. Иванов В.Г. История эстетики Древнего мира: Уч. пособие для вузов. – СПб.: Лань, 1997. – 256 с.
 51. Кан Е. Л., Чикова Е. Б. Функциональная музыка как средство Снятия утомления и сохранения здоровья на производстве // Гигиена и санитария. – 2001. – № 3. – С. 52 – 54.
 52. Кечхуашвили Г. И. Музыка и фиксированная установка // Бессознательное: природа, функция, методы исследования. – Тбилиси, 1978.
 53. Кечхуашвили Г. Н. К проблеме психологии восприятия музыки // Вопр. музыковед.: Сб. ст. – Т. 3. – М.: Музыка, 1960. – С. 303 – 323.
 54. Кэмбелл Дон Дж. Эффект Моцарта: древнейшие и самые современные методы использования таинственной силы музыки для исцеления тела и разума. – Минск: Попурри, 1999. – 319 с.
 55. Леви В. Вопросы психобиологии музыки // Советская музыка. – 1966. – № 8. – С. 37 – 43
<http://opentextnn.ru/music/Perception/index.php?Part=3>
 56. Леви В. Музыка и мозг // Знание – сила. – 1964. – № 9. – С. 4 – 8.
 57. Леви В. Музыкопея или хорошо забытое старое // Знание – сила. – 1968. – № 10. – С. 44 – 46.
 58. Лекарство или наркотик?: По материалам зарубежной печати // Музыкальная жизнь. – 1987. – № 14. – С. 22 – 23.
 59. Лосев А. Ф. История античной эстетики: Ранняя классика. – 2-е изд. – М.: Ладомир, 1995. – 544 с. [Т. 1]
 60. Лосев А. Ф. История античной эстетики: Аристотель и поздняя классика. – М.: Искусство, 1975. – 776 с. [Т. 4]
 61. Лосев А. Ф. История античной эстетики: Ранний эллинизм. – М.: Искусство, 1979. – 815 с. [Т. 5]
 62. Лосев А. Ф. Музыка как предмет логики // Из ранних произведений. – М.: Искусство, 1990. – С. 195 – 392.
 63. Мазель Л. А. Интонация и музыкальный образ. – М.: Музыка, 1965. – 354 с.
 64. Мазель Л. А. О природе и средствах музыки: Теоретический очерк об основах музыкального искусства и его эволюции. – М.: Музыка, 1991. – 80 с.
 65. Мархасин В. С., Цеханский В. М. Эксперименты по восприятию музыки в аспекте физиологии // Творч. процесс и худ. воспр. / Ред. Д. Д. Благого, Б. Ф. Егорова и др. – Л.: Наука, 1978. – С. 200 – 215.
 66. Милн Л. Дж., Милн М. Чувства животных и человека: Пер. с англ. – М.: Мир, 1966. – С. 55 – 59.
 67. Могендович М. Р., Полякова В. Б. К физиологическому анализу влияния музыки на человека // Совещание по проблемам высшей нервной деятельности. – 21-е: Тез. докл. – М., 1966. – С. 204 – 205.
 68. Моль А. Теория информации и эстетическое восприятие // Под ред. Р. Х. Заринова и В. В. Иванова. – М.: Мир, 1966. – 351 с.
 69. Музыкальная эстетика стран Востока / Ред. В.П.Шестакова. – М.: Музыка, 1967. – 414 с.
 70. Мясищев В. Н., Готсдинер А. Л. Влияние музыки на человека по данным электроэнцефалографических и психологических показаний // Вопросы психологии. – 1975. – № 1. С. 54 – 67.
 71. Назайкинский Е. В. Звуковой мир музыки. – М.: Музыка, 1988. – 254 с.
 72. Назаров И. Психофизический метод изучения музыки. – Кн. III: Музыкальность. Развитие внешнего и внутреннего слуха и ритма, памяти и способности чтения с листа. – СПб, 1914. – 69 с.

73. Назаров И. Психофизический метод изучения музыки. – Кн. IV: Чувство в музыкальных произведениях и средства для его проявления в исполнении и творчестве. Культура чувства у исполнителей и композиторов. – СПб, 1914. – 62 с.
74. Наранхо К. Гештальт-терапия. Отношение и практика атеоретического эмпиризма: Пер. с англ. / Под ред. В. Зеленского. – Воронеж: МОДЭК, 1995. – 304 с.
75. Новицкая Л.П. Влияние рок-, диско и классической музыки на динамику психического состояния человека // Разв. муз. слуха учащихся общеобраз. школы: Сб. тез. — М.: НИИ ХВ, 1982. — С. 171 – 175.
76. Новицкая Л. П. Психофизиологическое исследование эффективности воздействия музыки как сложного звукового коммуникативного сигнала: Автореф. дис... канд. психолог. наук: 19.00.02 / МГУ им. М. В. Ломоносова. – М, 1987. – 25 с.
77. Петр В. И. О составах, строях и ладах в древнегреческой музыке. – К., 1901. – 364 с.
78. Петрушин В. И. Моделирование эмоций средствами музыки // Вопр. психологии. – 1988. – № 5. – С. 141 – 144.
79. Платон. Филеб, Государство, Тимей, Критий: Пер. с древнегр. // Ред. А. Ф. Лосева и др. – М.: Мысль, 1999. – 656 с.
80. Плотин. Об умной красоте // Плотин: Сочинения Плотина в русских переводах. – СПб.: Алетейя, 1995. – С. 511 – 548.
81. Полунина Е. В. Катарсис в музыке // Советская музыка. – 1991. – № 11. – С.95 – 98.
82. Полякова В. Б. О возможности применения музыки для стимуляции умственной работоспособности // Физиологические характеристики умственного и творческого труда. – М., 1969. – С. 103 – 104.
83. Полякова В. Б. К вопросу о влиянии музыки на мышечную и сердечную деятельность человека // Экспериментальные исследования по физиологии, биофизике и фармакологии. – Пермь, 1967. – Вып. 7. – С. 111 – 114.
84. Пузич І. Я., Пузич Я. І. Музыка і здоров'я: Психофізіологічні аспекти // Науковий світ. – № 8. – 2002. – С. 28 – 29.
85. Развитие электрической активности мозга у детей 4 лет при пролонгированном усилении сенсорного притока с помощью музыки / Маляренко Т.Н., Кураев Г.А., Маляренко Ю.Е. и др. // Физиология человека. – МАИК Наука, Российская академия наук. – Т. 22, № 1. – 1996. – С. 82.
86. Раева С. Н. Слушая музыку. (О действии музыки на организм.) // Здоровье, 1963. – № 2. – С. 25.
87. Раппопорт С. Х. Искусство и эмоции. – М.: Музыка, 1972. – 168 с.
88. Рюгер К. Домашняя музыкальная аптечка. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 374 с.
89. Савельев О. Н., Руснак М. В., Данилюк В. В., Замятин В. Л. Субъективная оценка громкости воспроизведения музыки // Гигиена и санитария. – 1989. – № 4. – М.: Медицина. – С. 92 – 93.
90. Салямон Л. О физиологии эмоционально-эстетических процессов // Содружество наук и тайны творчества. – М.: Ис-во, 1968. – С. 302.
91. Серейский М. Я. Локализационные проблемы и музыка: Сб. работ физиолого-психологической секции // Труды Гос. ин-та муз. науки. – Вып. 1. – М.: Музыкальный сектор, 1925. – С. 56 – 65.
92. Сокальский П. П. О механизме музыкальных впечатлений: Материал для муз. психологии // Музыкальная психология: Хрестоматия / Моск. конс. им. П. И. Чайковского, Проблемная науч.-исслед. лаб. музыки – муз. образ.; Сост. М. С. Старчеус. – М., 1992. – С. 7 – 11.
93. Узнадзе Д. Н. Теория установки / Ред Ш. А. Надирашвили, В. К. Цава / Академия пед. и социальных наук, Московский психолого-социальный институт. – М. – Воронеж, 1997. – 448 с.
94. Филяев А. Музыкальная терапия // www.subscribe.ru/archive/culture.music.energy/200503/24231159.html
95. Холмогорова А. Б. Культура, эмоции и психическое здоровье // Вопросы психологии. – 1999. – № 2. – С. 61 – 74.

96. Чаянова Е. В. Ритмика как лечебный фактор в детской психоневрологической больнице // Учение И.П. Павлова в лечебной практике психоневрологической больницы. – М., 1954. – С.122 – 128.
97. Чистякова М. И. Психогимнастика / Под ред. Канд. мед. Наук М. И. Буянова. – М.: Просвещение, 1990. – 123 с.
98. Шашурджан С. В. Здоровье по нотам: Практикум по пути к духовному совершенству и бодрому долголетию. – М.: Перспектива, 1994. – 167 с.
99. Шеллинг Ф. В. Философия искусства: Пер. с нем. П.С.Попова. – СПб.: Алетейя, 1996. – С. 192 – 419.
100. Шерток Л. Непознанное в психике человека: Пер. с фр. / Вст. Ст. и общ. Ред. Проф. Ф. В. Бассина. – М.: Прогресс, 1982. – С. 111.
101. Шестаков В. П. Модификация эстетических категорий. Катарсис // Шестаков В. П. Эстетические категории: Опыт систематического и исторического исследования. – М.: Искусство, 1983. – С. 217 – 227.
102. Шестаков В. П. От этоса к аффекту: История музыкальной эстетики от античности до XVIII века. – М.: Музыка, 1975. – 351 с.
103. Шошина Ж. Г. О музыкальной терапии // Музыкальная психология: Хрестоматия / Моск. конс. Им. П. И. Чайковского, Проблемная науч.-исслед. лаборатория музыки – музыкального образования; Сост. М. С. Старчеус. – М., 1992. – С. 100 – 103.
104. Шпенглер О. Гештальт и действительность // Шпенглер О. Закат Европы: Очерки по морфологии мировой истории. – Т. I. – М.: Мысль, 1998. – 663 с.
105. Элькин Д. Г. Восприятие времени. – М.: Изд. АПН РСФСР, 1988. – С. 78, 81.
106. Юдкин И. Н. Эстетико-психологические аспекты выразительности музыкального ритма: Автореф. Дис... канд. искус.: 17.00.02 / АН УССР, Институт искусствоведения, фольклористики и этнографии им. М. Ф. Рильского. – К., 1982. – 21 с.
107. Юргутите А. А. Лечебное воздействие музыки: история, применение, перспектива: Автореф. Дис... канд. иск. – Вильнюс, 1990. – 24 с.
108. Юцевич Ю. Е. Психофизиологический аспект восприятия рока // Восп. творческой молодежи в условиях свободного времени: Метод. рек. / Сост. Б. А. Брылин, В. Г. Бутенко. – К., 1990. – С. 50 – 57.
109. Яновский М. И. О психологических механизмах катарсиса: Воздействие искусства на человека // Мир психологии. – 2000. – № 3. – С. 142 – 146.
110. Яцкевич К. В. Музыкальная терапия в онкологии // <http://www.rak.by/cgi-bin/article.cgi?c=154>
111. Galińska E. Muzykoterapia // Psychoterapia. Polske Tow. Psychiatryczne. – Kraków. – 1973. – Z. IV.
112. Galińska E. Psychoterapeutyczne założenia muzykoterapii. // Psychoterapia. Polske Tow. Psychiatryczne. – Kraków. – 1977. – Z. XXII.
113. Natanson T. Wstęp do nauki o muzykoterapii. – Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk: Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich – Wydawnictwo, 1979. – 222 s.